

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็น ผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์เขต 3 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
 - 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 22 คน และครูผู้สอนจำนวน 677 คน รวมทั้งสิ้น 699 คน ตามข้อมูลเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2551

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 ผู้บริหารจำนวน 21 คน และครูผู้สอน จำนวน 248 คน รวมทั้งสิ้น 269 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถามขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยโดยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ในการให้การแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 ผลปรากฏว่ามีค่า t ตั้งแต่ 2.889-8.518 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น .9708

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามและหนังสือไปยังผู้บริหาร และครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ภายในเวลากำหนด ซึ่งแบบสอบถามที่ได้ส่งไป จำนวน 269 ฉบับได้รับกลับคืน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

แบบสอบถาม โดยใช้คำถามหาค่าร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์เขต 3 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดอันดับและนำเสนอข้อมูลประกอบเป็นความเรียง

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ของผู้บริหารและครูผู้สอนตามตัวแปรประะ โดยการใช้สถิติ t-test โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน เพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ของผู้บริหารและครูผู้สอน ตามตัวแปรประะสภการณ์ในการทำงานโดยการใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญ .05 จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ่

4.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบสอบถามตอนที่ 3 โดยแจกแจงความถี่และสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลของการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบูรีรัมย์เขต 3 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม

จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ดังนี้ ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และ

ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

3. ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวินัย ความรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวินัย ความรับผิดชอบแตกต่างกันเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นของครู ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. ผู้บริหาร แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

6.1 ด้านวินัย ความรับผิดชอบ

โรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านวินัย ความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กในเรื่องการสร้างระเบียบวินัย เช่น การมาทำงานแต่เช้า การทำกิจกรรมหน้าเสาธง และควรมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความไม่มีวินัย ความรับผิดชอบนักเรียน

6.2 ด้านความประหยัด

ครูผู้สอนสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมหลากหลายวิธี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ

นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ปลุกฝังให้นักเรียนมีนิสัยในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และส่งเสริมให้ผู้เรียนหารายได้ด้วยตนเอง จะมีความเข้าใจในคุณค่าของเงิน

6.3 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยนักเรียนไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมด้านความเมตตากรุณา จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติให้แก่นักเรียนที่มีคุณธรรมเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

6.4 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริต ไม่นำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว และควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

7. ครูผู้สอน แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

7.1 ด้านวินัย ความรับผิดชอบ

โรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านวินัย ความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กในเรื่องการสร้างระเบียบวินัย เช่น การมาทำงานแต่เช้า การทำกิจกรรมหน้าเสาธง ควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม และควรมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความไม่มีวินัย ความรับผิดชอบนักเรียน

7.2 ด้านความประหยัด

ครูผู้สอนสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมหลากหลายวิธี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ปลุกฝังให้นักเรียนมีนิสัยในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้เรียนหารายได้ด้วยตนเอง จะมีความเข้าใจในคุณค่าของเงิน และ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน

7.3 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมด้านความเมตตา กรุณา จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติให้แก่นักเรียนที่มีคุณธรรมเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยนักเรียนไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ

7.4 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริตไม่นำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร คอตอบบาทของโรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เห็นความสำคัญกับการส่งเสริมด้านวินัย ความรับผิดชอบ มากกว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ อย่างเหมาะสม อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมองเห็นว่าวินัยเป็นสิ่งสำคัญของแต่ละองค์กร เป็นที่ ต้องการของสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่วินัยใน ตนเอง วินัยที่บ้าน ประเทศชาติ ไปจนถึงระดับสากล และการที่ต้องการให้โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลเกี่ยวกับ สาธารณประโยชน์ ก็เพื่อ ให้นักเรียนได้มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบัญญัติ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และงานที่อยู่ในการดูแลของตนให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่าง มีประสิทธิภาพและยอมรับผลกระทบที่ตามมาของบุคคลเพื่อความสงบสุขและ การอยู่ร่วมกันใน สังคม ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ ยุคดำนันท์ (2540 : 41) กล่าวว่าวินัยสามารถทำให้

บุคคลร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสรรหา นิลวิเชียร และคนอื่น ๆ (2536 : 1) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) ที่กล่าวว่าถึงความสำคัญของวินัยจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้ปฏิบัติเป็นคนดีและทำให้เกิดความสงบสุข ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบนั้น (พรทิพย์ ยุคดำนันท์. 2540 : 45) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ จะทำให้เกิดการตอบสนองต่อหน้าที่การงานและข้อตกลงที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ อิมินกุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขต ดอนเมืองสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากและพบว่าด้านวินัยความรับผิดชอบต่อมาเป็นลำดับแรกและยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) เรื่องลักษณะทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ช่วยสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนต้องเน้นที่จริยธรรมด้านความมีวินัย

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 เห็นความสำคัญกับการส่งเสริมด้านวินัย ความรับผิดชอบ มากกว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยผู้ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องที่โรงเรียนจัดให้มีการติดตามประเมินผลด้านวินัยความรับผิดชอบต่อ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ยั่งยืน โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ (2539 : 11-12) ที่กล่าวว่า การประเมินและการติดตามผลพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนนั้น ต้องประเมินอย่างหลากหลายมิติ ทั้งทางด้านความรู้ ความรู้สึก และการปฏิบัติ โดยการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งผลการประเมินไม่ใช่เพื่อวัดการผ่านเกณฑ์ แต่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล โดยผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนมีความงอกงามทางจริยธรรมอย่างมั่นคง

3. ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะ มีผลมาจาก ผู้บริหารเป็นผู้นำสถานศึกษา และกำหนดโครงสร้าง นโยบายของสถานศึกษา ย่อมมีความคิดเห็น มีมุมมองว่าการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

นักเรียนสูงกว่าครู แต่ครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนและความคิดเห็น มีมุมมองว่าการปฏิบัติ ตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนยังไม่มากพอ กล่าวคือบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารและครูผู้สอนที่แตกต่างกัน คือ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการวางแผน และกำหนด นโยบายการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยให้ สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข จึงทำให้จุดเน้นที่มีต่อการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องได้กับผลงานวิจัยของวีระศักดิ์ สมานชาติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังกล่าวให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน แต่กลับพบว่าผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนแตกต่างกัน คือผู้บริหารให้ ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมากกว่าด้านอื่น ส่วนครูผู้สอนเน้น การสอนคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกจากด้านอื่นและนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับชูชาติ สามารถกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 4 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูและคณะกรรมการสถานศึกษาต่อ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามสภาพตามภาพรวมแตกต่างกันทางสถิติที่ ระดับ .01

4. ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ โรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องจัดการศึกษา และจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม ตามที่กำหนดไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 23 ที่ว่า การจัดการศึกษา ทั้งในระบบ และการศึกษาดูตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และมาตรา 24 (4) ที่ว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้นจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระ ความรู้ต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ดังนั้นจึงถือว่าเป็นหน้าที่ และภารกิจของผู้บริหาร ทุกคนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากหรือน้อยก็ตาม

5. ครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากครูไม่ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานมากน้อยเพียงใดต่างก็มีความเข้าใจในปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริง ครูผู้สอนเป็นกลุ่มปฏิบัติ หรือเป็นกลุ่มที่ต้องคำนึงงานตามนโยบาย/แผนงาน/โครงการของโรงเรียนกำหนดไว้ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้มีการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนถึงกระบวนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ ดังนั้นครูผู้สอนย่อมคำนึงถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะจะมีผลในการศึกษาต่อในระดับสูงของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเฮนสัน (Henson. 2000 : 11-20) อ้างถึงใน ชูชาติ สามารถกุล (2550 : 44-46) ได้วิจัยเรื่องความเข้าใจของครูยุคใหม่ต่อการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาฝึกหัดครูจากมหาวิทยาลัยทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา 186 คน พบว่าด้านบทบาทของโรงเรียนและสังคมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 เห็นว่ามีจุดสำคัญที่ต้องสร้างคุณลักษณะอันดีทางจริยธรรมจากการจัดกระบวนการเรียนจัดการสอนระบบการจัดการศึกษาต้องเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมที่มีจริยธรรมอันจะช่วยสร้างความสำเร็จและการเป็นพลเมืองดี มีการสอดแทรกจริยธรรมในการเรียนการสอน ครูต้องคำนึงถึงจริยธรรมที่จะเกิดกับเด็ก ครูเป็นผู้นำทางจริยธรรมเป็นตัวแทนในการส่งเสริมจริยธรรมและเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเด็กในการพัฒนาค่านิยม พยายามทำให้มีห้องเรียนที่เกิดการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมในทุกโอกาส การสอนจริยธรรมเป็นหนึ่งในแนวคิดทางการทำงานสำหรับเป้าหมายของเด็กนำไปใช้ในชีวิต ดังนั้นการพัฒนาจริยธรรมเด็กเป็นสิ่งจำเป็นที่จะละเลยไม่ได้ เพราะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครู

6. การวิเคราะห์ ความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคำถามปลายเปิดพอสรุปได้ดังนี้

ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านวินัย ความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวันลีชาติ สุวรรณทอง (2546 : 133) ที่ว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่คุณธรรมและค่านิยม

ต่างๆ ไม่สามารถสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้มีสาเหตุ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการ
 คำเนิการบริหาร โรงเรียนหลายประการ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ โรงเรียนไม่สามารถ
 กำหนดปรัชญา แนวคิด นโยบาย และการวางแผนที่จะสร้างเสริมคุณธรรม และค่านิยม ให้เกิดผล
 กับนักเรียนได้ในระยะยาว นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2544:59) ได้เสนอแนะไว้ว่า ทุกคนมีโอกาส
 เสริมสร้าง และตระหนักในความรับผิดชอบ โดยครูจะต้องเป็นผู้คิด และวางแผน โดยให้เด็กมีส่วน
 ร่วมเพื่อจะนำไปสู่การควบคุม และจัดระเบียบทางสังคม และการวางแผน เพื่อจัดประสบการณ์
 ต่างๆ คั้งนั้นจึงพอสรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
 นักเรียนนั้น โรงเรียนจะต้องมีการกำหนดคน นโยบายและมีการวางแผน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน
 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

ด้านความประหยัด ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบ
 ทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
 การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มากที่สุด คือ ครูผู้สอนสอดคล้องการ สอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรม
 การเรียนการสอน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมหลากหลายวิธี โดยเน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544
 ที่ได้บูรณาการการสอนวิชาจริยศึกษาและพระพุทธศาสนาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2544 : 58) เสนอไว้ว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาความ
 เป็นตัวเอางทางจริยธรรมนั้นต้องให้เด็กซึมซับเนื้อหาที่เป็นพื้นฐาน (Basic Rules) ที่จะใช้ได้กับทุก
 สังคมโลกที่ว่า การกระทำใดๆ ของคนต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนซึ่งการพิจารณาเลือก
 การกระทำนี้ปราศจากอคติ และใช้หลักของเมตตาธรรม และกรมวิชาการ (2544:59) ได้เสนอแนะ
 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุม ผู้ชี้ขาด มาเป็น
 ผู้เตรียมประสบการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถใน
 การศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบรรลุ
 เป้าหมายอย่างเต็มที่

ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้บริหาร และ
 ครูผู้สอน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ระดับ
 มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่บุรีรัมย์ เขต 3 ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนา
 คุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง
 และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันสชาติ สุวรรณทอง (2546 :
 133) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา

ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของควมมีจริยธรรมอย่างแท้จริง ที่จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้เป็นอย่างดี

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมสำคัญทางศาสนาเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียน ที่จะช่วยกล่อมเกลาสภาพจิตใจ ซาบซึ้งในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และช่วยส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนา นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 34) คณะกรรมการอำนวยการ โรงเรียนอนุบาลแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องการให้โรงเรียนมีจุดเด่นนำเสนอสังคม เน้นในเรื่องของคุณธรรมกับความเป็นไทย โดยมีหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้วีธี วิถีธรรม วิถีไทย ให้ครูเป็นผู้จัดกิจกรรม เช่น สวดมนต์ไหว้พระ ถวายทาน เจริญคุณธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของวิชาพุทธศาสนา และประกอบกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ เป็นการฝึกฝน ให้จิตใจเป็นธรรมะ และมีสมาธิ ซึ่งนักเรียนได้รับจากวัด ร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่สอดคล้องกับนโยบายและการจัดหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้เกิดจากผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับขาดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนน้อยเกินไป ดังนั้นทุกฝ่ายควรมีการปรับกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนใน การกำหนดนโยบาย และวางแผนยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ โดยบูรณาการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

1.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญต่อการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงบุคลิกภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่ดีงามอย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง และเหมาะสม โดยมีการติดตามผลการพัฒนาทุกระยะ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนควรกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในด้านวินัย ความรับผิดชอบ มากกว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม และด้านความประหยัด ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัด โครงสร้างการบริหารงาน วางแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง และควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ถึงแนวทางการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเพื่อเจาะลึกถึงกิจกรรมที่มีอยู่จริงและกิจกรรมที่นักเรียนคิดว่าควรจัดให้มีขึ้นเป็นรายละเอียดในแต่ละด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเช่น ขนาดโรงเรียน เขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ความเชี่ยวชาญเฉพาะของครูหรือผู้บริหาร

เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อจะจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมควรจะเน้นหรือต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านใดเป็นพิเศษ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหลากหลายวิธี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อสร้างเป็นต้นแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2.4 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด